

[A. C. Normann.]

låntagere i fremtiden, naturligvis må svare for deres lån, i tilfælde af at et aktieselskab går i stykker, må svare personlig for den del af aktieselskabets kapital, som man mener at de gennem lånet skulle have nedbragt aktiekapitalen og selskabets værdier med, hvilket det jo er selve lovens hensigt at forhindre. Man kan ikke påberåbe sig, at det personlige ansvar er udelukket, for det kommer netop til at gælde i sådanne tilfælde.

I en spørgetime den 5. december 1951 udtalte handelsministeren, at de gældende regler om bestyrelsens ansvar for selskabets ledelse stort set giver et tilstrækkeligt bolværk imod uforvarselige dispositioner. Jeg vil gerne i dag udtale min beklagelse af, at ministeren ikke opretholdt og satte sin store saglige autoritet ind for sin oprindelige indstilling.

Jeg er enig med dem, der mener, at det i aktieselskabsloven bør siges klarere end hidtil — og jeg vil derfor gerne være med til en revision af loven —, at den ansvarlige kapital ikke må udlånes til aktionærer på en sådan måde, at der bliver tale om en camoufleret forringelse af aktiekapitalen og de lovpligtige reserver. Det kan jo ikke alene gå ud over andre aktionærgrupper, men kan også gøre kreditorernes kreditbasis illusorisk, og der er ingen uenighed om her i tinget, at noget sådant ikke må ske.

I varetagelsen af disse to forhold ligger den samfundsmæssige interesse hovedsagelig forankret. Hertil kommer så det hensyn, at selskaber ikke bør kunne kollidere med udbyttebegrænsningslovens bestemmelser om bestyrelsesmedlemmer ved at udlåne til bestyrelsesmedlemmer på vilkår, der er så favorable, at de faktisk indeholder et skjult bestyrelseshonorar. Deri er jeg også enig. Endelig kunne jeg tænke mig at fremhæve en anden ting, som jeg ikke har hørt fremhævet her, men som formentlig har været med i forslagsstillernes betragtninger, og det er den, som man ikke helt kan afvise, at hvis der eksisterer en mulighed for at udlåne penge til aktionærer på favorable vilkår, kan man også ad den vej finde en udvej for omgåelse af den tanke, der ligger bagved aktieselskabsbeskatningen, fordi man i så fald kan nedsætte aktieudbyttet kunstigt, uden at det rammer aktionærerne; men om de fleste af disse hensyn gælder det, at de allerede er stærkt varetaget i aktieselskabslovens bestemmelser om nedsættelse af aktiekapitalen, om regnskabsaflæggelse, især i §§ 42 og 44, og om bestyrelsens og direktionens ansvar.

Efter hvad jeg har erfaret, er det meddelt udvalget, at der ikke foreligger et eneste tilfælde, i hvilket lån til aktionærer har medført tab for kreditorer, og når vi nu til trods herfor står overfor en meget rigoristisk indskriden mod en långivning, der ofte finder sted på den sundest tænkelige basis, nemlig en direkte långivning mellem parter, der kender hinandens forhold nøje, så er det efter min mening et klassisk eksempel på nogle rigsdagsmænds trang til at vise lovgivningsmagtens kræfter på områder, hvor mere beherskelse ville være til fordel for alle parter, også for rigsdagen.

Må jeg nævne nogle eksempler på de følger, denne lov, hvis den gennemføres, vil få.

For det første selve hovedsagen: at et stort antal sunde lån mod absolut sikkerhed, selv mod pant af første prioritets værdi, forbydes.

For det andet: det vil føles som helt unaturligt, at låntagerne ikke først og fremmest kan gå til de selskaber, i hvilke deres egne midler er placeret, hvis disse selskaber er interesseret i at udlåne penge.

For det tredje: der finder en favorisering af de store og børsnoterede selskaber sted, som er fuldstændig uden saglig begrundelse, og det erkendes af den socialdemokratiske ordfører, at det er i de mindre selskabers kategori, at det største behov for de lånemuligheder, som nu skal hindres, ligger.

For det fjerde: der finder en tilsvarende diskriminering sted af de mindre selskaber, som mest har behov for at kunne placere deres kapital fordelagtigt, især sådanne selskaber, som har sæsonmæssig kapitalrigelighed, fordi de oftest ikke i bankerne kan opnå den rente, som de kan opnå hos låntagere, der er interesseret i deres trivsel. Sådanne midler kan desuden ofte ikke anbringes i bankerne med ret lang opsigelsesfrist, og det er også en ting, der yderligere trykker deres muligheder for at oppebære en god rente af deres penge.

For det femte: man tvinger rentebyrden i vejret med måske 50 pct. ved, at lånene fremtidig skal passere et led mere, til skade for erhvervslivet og kun til fordel for stråmænd eller banker. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det drejede sig om 60 778 000 kr. i tiden mellem landsretsdommen i 1944 og højesteretsdommen i 1951. Det tal, jeg her nævner, er altså blot den del, som aktieselskabsregisteret er skredet ind overfor — det drejer sig om 767 selskaber —, men det er klart, at det virkelige lånebeløb efter al beregning ligger langt højere. Alene de ca. 61 mill. kr. fortæller en lille smule om, hvilke omfattende